

mini przewodnik

free

+ współrzędne gps

po!skaniezwykla
masa miejsc godnych uwagi

Trasa wycieczki: Pyrzyce i okolice

czas trwania: 1 dzień, typ: samochodowa, liczba miejsc: 8, stopień trudności:
bardzo łatwa

wydrukuj i zabierz na wycieczkę!

Opis wycieczki

W średniowieczu wiodły tędy szlaki handlowe z Wielkopolski i środkowych Niemiec nad Bałtyk. Później droga krajowa nr 3 przecinała Pyrzyce przez sam środek i z pewnością wtedy sporo osób zatrzymywało się tutaj, skuszonych widokiem zabytków. Dziś trasa szybkiego ruchu między Gorzowem a Szczecinem pozostawia miasto daleko z boku. Warto więc wybrać się tam celowo.

Zwiedzanie samych Pyrzyce może zająć nam kilka godzin. Proponuję rozpocząć od... biblioteki usytuowanej w kaplicy św. Ducha (XV w.). Na jej piętrze podziwiać możemy ciekawą ekspozycję historyczno-regionalną. Stąd bliźniutko do wianuszka murów miejskich, katedry i ratusza. Nie możemy oczywiście pominąć najstarszego (XIII w.) kościoła w mieście i studni św. Ottona, przy której biskup z Bambergu ochrzcił sporą grupę Pomorzan.

Wyjeżdżając z miasta w kierunku Przelewic, warto zatrzymać się na chwilę przy pierwszej w kraju ciepłowni geotermicznej. Dalsza trasa będzie również interesująca. Lasów tu wprawdzie nieco mniej, ale pagórkowato ukształtowane tereny prezentują się niemal malarsko. Z pewnością nie pojedziemy szybko, ponieważ drogi są dość wąskie, a widoki zmuszają do kontemplacji.

Po około 8 km dojedziemy do Brzeska. Tutaj koniecznie musimy zobaczyć Sanktuarium Maryjne. Warto zapukać do drzwi znajdującej się naprzeciwko plebanii. Ksiądz proboszcz to człowiek niezwykle dobroci. Oprowadza po swoich włościach każdą zainteresowaną osobę i opowiada przy tym niesamowite historie. W Brzesku mamy jeszcze do odwiedzenia miejsce, gdzie będący w drodze do Pyrzyce Otton ochrzcił pierwszą grupkę pogan. Warto wybrać się tu szczególnie w dniu 15 sierpnia. Możemy wówczas wziąć udział w niesamowitym Misterium Maryjnym (a ksiądz proboszcz nie zabrania fotografować nawet podczas mszy).

Ostatnim punktem naszej trasy jest ogród dendrologiczny w Przelewicach. Jest to jedyny punkt trasy, który zwiedza się sezonowo. Można tam za to bardzo miło spędzić czas i posilić się smacznie w odbudowanym parę lat temu pałacu. Dzień zleci nam jak z bicza strzelił.

Program wycieczki

Pyrzyce

Kaplica Świętego Ducha

Kaplica szpitalna pw. Świętego Ducha pochodzi z XV wieku. Przylegał do niej szpital-przytułek. Po wojnie odbudowana, a następnie zaadaptowana na siedzibę biblioteki.

53°08'28"N 14°53'29"E | na mapie:A

Pyrzyce

Kościół pw. Wniebowzięcia NMP

Katedra pw. Wniebowzięcia NMP, dawniej św. Maurycego (parafia pw. św. Ottona), została zbudowana w XIV w., kilkakrotnie trawiona była przez pożary i odbudowywana, ostatni raz zniszczona w 1945 r. Kościół został odbudowany w obecnym kształcie w latach 1958-1964, a jego wieża zachodnia w latach 1975-1976. Od 1958 r. świątynia nosi wezwanie Wniebowzięcia NMP. W katedrze warto zobaczyć m.in. zachowane dwa gotyckie portale, w ołtarzu głównym tryptyk z kaplicy cmentarnej w Gryficach. W prezbiterium znajdują się witraże Joanny Spychalskiej ze Szczecina i Marii Uspińskiej z Warszawy.

53°08'33"N 14°53'33"E | na mapie:B

Pyrzyce

Baszta Śpiącej Królowy i dawna izba wytrzeźwień

Porównanie Pyrzyce do słynnego francuskiego Carcassonne może wydawać się trochę przesadzone, bo z przedwojennej zabudowy tego miasteczka, zniszczonej prawie doszczętnie w trakcie walk niemiecko-rosyjskich w lutym 1945 r., przetrwały tylko dawne mury obronne i dwa kościoły. Z drugiej strony jednak na tle kilku innych miast zachodniopomorskich, w których zachowały się średniowieczne obwarowania, mury i baszty w Pyrzycach wydają się najbardziej imponujące.

Budowę fortyfikacji pyrzyckich rozpoczęto tuż po lokacji miasta przez księcia Barnima I w 1263 r. i ukończono na początku XIV w. Główny ceglany mur obronny, w niektórych miejscach wzniesiony na kamiennej podmurówce, miał ok. 1500 m długości i ok. 7-9 m wysokości. Prawdopodobnie na jego szczycie umieszczone były tzw. hurdycje, czyli wysunięte drewniane ganki obronne, z których można było razić przeciwników zarówno na wprost, jak i pionowo w dół. Co 27 m w murze znajdowały się tzw. czatownie, czyli prostokątne lub, rzadziej, półokrągłe baszty, nieznacznie wysunięte poza lico muru i otwarte do wnętrza miasta. Przed murem wykopano szeroką na kilkanaście metrów fosę, a przed nią usypano wał ziemny (dzisiaj biegnie po nim ul. Wały Chrobrego), który poprzedzono drugą, węższą fosą.

Od strony południowej i zachodniej obronę miasta

wzmacniały dwa jeziora i stawy młyńskie. W ciągu XV i XVI w. w związku z wprowadzeniem do walki broni palnej nadbudowano dwie bramy miejskie, tj. Bańską i Szczecińską i wyposażono je w wysunięte przedbramia (rozebrane w połowie XIX w.), a kilka otwartych baszt przebudowano na wysokie wieże. Dalszy rozwój broni palnej sprawił, że już w XVII w. średniowieczne obwarowania straciły swoje znaczenie militarne i stopniowo zaczęto je wykorzystywać do różnych, czasami dosyć niecodziennych celów. Ostatni raz średniowieczne mury broniły miasta w 1945 r., kiedy to Pырzyce, leżące na drodze do Szczecina, były przez miesiąc szturmowane przez Armię Czerwoną. Mimo ogromnych zniszczeń wojennych w samym mieście mury przetrwały ten kataklizm w dosyć dobrym stanie, a po wojnie dwukrotnie poddano je rekonstrukcji i konserwacji.

Obecnie najlepiej zachowany i najłatwiej dostępny jest odcinek północno-zachodni i północno-wschodni, ciągnący się wzdłuż ul. 2 marca (dzień zdobycia Pырzyce przez Rosjan) i ul. Henryka Dąbrowskiego. Wśród kilkudziesięciu zachowanych półbaszt i czatowni warto zobaczyć 6 wież rozbudowanych w XV i XVI w.: Baszta Mnisza (w pobliżu nieistniejącego klasztoru), Bluszczowa albo Śpiącej Królowy, Prochowa (zwana dawniej Ważniakiem), Lodowa (bo w jej piwnicach pewien rzeźnik urządził sobie lodówkę), Więzienna albo Sowa i wreszcie Pijacka. Nazwa tej ostatniej pochodzi od tego, że w okresie nowożytnym mieściła się w niej...izba wytrzeźwień! Przyłapanego w stanie wskazującym na spożycie delikwenta zamykano w pomieszczeniu na parterze, po czym następnego dnia rezydujący na piętrze pachołkowie miejscy wymierzali mu na pożegnanie chłostę. Atrakcją jest dobrze zachowany wykusz ustępowy dla straży w pomieszczeniu górnym i dosyć kunsztowna elewacja, którą od zewnątrz i od wewnątrz ozdobiono gotyckimi blendami.

53°08'38"N 14°53'42"E | na mapie:C

Pyrzyce Gorąca solanka

Pyrzyce to pierwsze miasto w Polsce, które do ogrzewania budynków użyło podziemnych złóż wód termalnych. Od 1996 r. działa tu ciepłownia geotermalna, wykorzystująca solankę o temperaturze 64°C, pozyskiwaną z odwiertu mającego 1600 m głębokości.

53°08'42"N 14°53'42"E | na mapie:D

Pyrzyce Studnia św. Ottona

Przy wyjeździe z Pырzyce drogą nr 122 w kierunku wschodnim znajduje się osobliwy pomnik - studzienka upamiętniająca miejsce, w którym w czerwcu 1124 r.

działający z inicjatywy Bolesława Krzywoustego biskup Otton z Bambergu chrzczył pierwszych Pomorzan. Sukces pomorskich misji chrystianizacyjnych, które wyjątkowo nie spowodowały ofiar wśród nawracanych, przyniósł biskupowi wiekopomne uznanie. Z czasem został zaliczony w poczet świętych Kościoła. Ostatnio często jest przypomniany przy okazji debat poświęconych jednoczącej się Europie.

Architekt Karol Fryderyk Schinkel zaprojektował pomnik, wzorując się na rzymskim baptysterium cesarza Konstantyna Wielkiego. Uwagi do projektu poczynił także następca tronu, Fryderyk Wilhelm (czwarty z kolei Fryderyk Wilhelm wśród koronowanych Hohenzollernów). W czasie obchodów 700-lecia chrztu pierwszych Pomorzan młody Fryderyk wmurował kamień węgielny pod budowę pomnika, który wzniesiono w 1825 r. Znajdującemu się tutaj Świętemu Źródłu nadano formę basenu. Tuż koło niego wzniesiono krzyż z polerowanego granitu, a całość otoczono kamiennym murem.

W tej postaci możemy studnię oglądać także dzisiaj. W latach 1999-2000 dokonano pierwszego po II wojnie światowej remontu pomnika. Niestety nie bije już źródło, którego wody dawały kiedyś początek małemu strumieniowi. W przeszłości w otoczeniu studni założono park, który kształtował królewski ogrodnik z Poczdamu - Piotr Lenne. Pozostały po nim jedynie nieliczne stare drzewa.

53°08'44"N 14°53'40"E | na mapie:E

Brzesko

Talent na miarę chwały Boga

W urokliwym Brzesku koniecznie trzeba odwiedzić XIII-wieczny kościół Narodzenia NMP. Z XV-wieczną gotycką drewnianą figurą Matki Boskiej znajdującą się w kościele wiąże się ciekawa historia. Gdy w XVI w. do pomorskich kościołów wkroczyła reformacja, wizerunki Matki Bożej często były z nich usuwane, a miejsca maryjnego kultu niekiedy zrównywano z ziemią. Cudowna figura Matki

Boskiej Brzeskiej pozostała jednak w świątyni. Jak głosi tradycja, nie wszyscy brzescy parafianie od razu przeszli na protestantyzm: większość z nich przyjęła nowe wyznanie, jednak starsi pozostali wierni katolicyzmowi. Jedni i drudzy korzystali wspólnie z tej samej świątyni, zatem cudowną figurę MB umieszczono we wnętrzu specjalnie zamówionego renesansowego tryptyku szafowego (1613). Gdy modlili się ewangelicy, tryptyk pozostawał zamknięty, ukazując jedynie sceny Męki Pańskiej, natomiast w czasie nabożeństw dla katolików otwierano go i oczom wiernych ukazywał się posąg Maryi otoczony rzeźbami czterech świętych niewiast i 12 apostołów. Z czasem tryptyk otwierano coraz rzadziej... Od 1945 r. brzeski kościół ponownie pełni funkcję świątyni rzymskokatolickiej. W 1992 r. dekretem arcybiskupa Brzesko zostało ustanowione sanktuarium maryjnym, w którym czczona jest Matka Boska Opiekunka Ludu Wiejskiego, nazywana także Matką Boską Sprawiedliwości Społecznej lub Matką Boską Ludzi Pracy. Warto tu przyjechać 15 sierpnia - w dniu Wniebowstąpienia NMP, by wziąć udział w niezwykle barwnej procesji pogrzebu Matki Boskiej. Odziani w szaty apostołów mieszkańcy Brzeska w uroczystym kondukcie niosą przez wieś trumnę z posągiem Maryi.

Brzeska świątynia zasługuje również na szczególną uwagę ze względu na niezwykle strop. W 1697 r. młynarski czeladnik Michał Pahl zdołał przekonać pastora o swym talencie i otrzymał zlecenie na wykonanie nowego sklepienia kościoła. Misternie rzeźbiony i malowany drewniany strop w formie dwóch rzędów sklepień krzyżowo-żebrowych, niewsparty żadnymi filarami zawisł nad głowami wiernych. Młynarczyk, który okazał się prawdziwym mistrzem ciesielstwa, snycerstwa i malarstwa, pozostawił w kościele swą wizytówkę - z balustrady chóru patrzy na nas wyrzeźbiony przez artystę autoportret z pamiątkową tablicą w języku niemieckim, informującą: "Michał Pahl, uczeń młynarski, ozdobił ten kościół robotą ciesielską, stolarską i rzeźbiarską w roku 1697". Nie wiadomo, jakim został młynarzem, ale wnętrze brzeskiego kościoła po dziś dzień świadczy, że był wspaniałym artystą.

53°07'39"N 15°00'30"E | na mapie:F

Brzesko Polny krzyż nad Jordanem

Brzesko słynie nie tylko z sanktuarium i misternej snycerki w jego wnętrzu. Mało kto wie, że niedaleko kościoła Narodzenia NMP płynie strumyk o niespotykanej, jak na nasze tereny, nazwie – Jordan. Strumyk wodę ma czystą jak łąza, ale… słabo widoczną. Trochę się trzeba domyślać, gdzie jej szukać. Nie zawsze tak było. We wczesnym średniowieczu wokół tryskającego na polu źródła powstała słowiańska osada Brezko. Kiedy biskup Otton z Bambergu przemierzał Pomorze z misją chrystianizacyjną, zatrzymał się tu na popas, i to właśnie w Brzesku, a nie w pobliskich Pырzycach, ochrzcił pierwszych Pomorzan. Obrzędu dokonał poprzez zanurzenie w źródlanej wodzie i – choć pamięć o Ottonie przez wieki nieco zbladła – strumyk, nazwany na pamiątkę tego wydarzenia Jordanem, zachował tę nazwę do dziś. Przy polnej, nieco utwardzonej drodze postawiono na pamiątkę krzyż z podobizną biskupa i stosowną inskrypcją. Wprawdzie wydarzenie brzeskie nie było aż tak spektakularne, jak chrzest w Pырzycach, bo tam ochrzczono podobno siedem tysięcy pogan, a tu zaledwie trzydzieści osób, niemniej palma pierwszeństwa należy do Brzeska.

53°07'20"N 15°00'48"E | na mapie:G

Przelewice Na lewo bambus, na prawo sekwoja

Od 1923 r. Przelewice należały do niemieckiego króla hut, Conrada von Borsiga, wielkiego miłośnika drzew. Z jego inicjatywy powstał tu ogród dendrologiczny. Warto się tu wybrać na weekend. Wykorzystując walory łagodnego klimatu pomorskiego, zgromadzono w Przelewicach niespotykane w innych arboretach Polski gatunki drzew.

Znajduje się tutaj blisko 1200 przedstawicieli roślin. Niesłychaną atrakcją są dorodne okazy rosnącego pod gołym niebem egzotycznego bambusa. Atrakcję turystyczną stanowią także mamutowce olbrzymie,

metasekwoje, cedry, drzewa figowe i żywe skamieniałości - miłorzęby (drzewa występujące na Ziemi od 190 milionów lat!).

Można tu zobaczyć okaz sosny ościstej pochodzącej z zachodnich rejonów Ameryki Północnej. Ten gatunek należy do najbardziej długowiecznych drzew rosnących na Ziemi. Znajdowano już okazy mogące liczyć nawet 4,7 tys. lat! Ogród najlepiej odwiedzić wiosną, w porze kwitnienia wielu roślin, np. wiśni japońskich, ozdobnych jabłoni i 20 odmian magnolii. Jesienią warto zajrzeć do Alei Wrzosowej i Alei Oczarów. Żółto kwitnące oczary zwane są w Ameryce Północnej "złotem Indian". Ich kora i liście są bogate w substancje lecznicze. Służą także do produkcji kremów, kosmetycznych maseczek i szamponów.

Ogród w Przelewicach zwiedza się od 15 kwietnia do końca sierpnia codziennie w godz. 9.00-19.00, a we wrześniu i październiku, także codziennie, w godz. 9.00-17.30. Poza sezonem tylko w dni robocze w godz. 9.00-15.00.

W punkcie kasowym jest do nabycia folder z planem ogrodu i zaznaczonymi dwoma trasami zwiedzania, czerwoną - dłuższą, i krótszą - oznaczoną kolorem niebieskim. Wnikliwsi mogą poznać ogród w asyście przewodnika. Działa tu także szkółka drzew i krzewów ozdobnych prowadząca sprzedaż sadzonek.

Ogród Dendrologiczny w Przelewicach
tel. 091 564 30 80

53°06'15"N 15°04'35"E | na mapie:H

Zdjęcia dodane przez (w kolejności): marekpic, iwmal, fot. B. Zbonikowska, bakhita, fot. W. Wieczorek, marekpic, bakhita, iwmal

Trasa dodana przez: bakhita

Przewodnik wygenerowany w serwisie
www.polskaniezwykla.pl. Wszystkie prawa zastrzeżone.
Żadna część ani całość Mini przewodnika nie może być
reprodukowana ani przetwarzana w sposób elektroniczny,
mechaniczny, fotograficzny i inny; nie może być użyta do
innej publikacji oraz przechowywana w jakiegokolwiek bazie
danych bez pisemnej zgody Administratora serwisu.
Copyright © 2007 Polska Niezwykła

Wygenerowano:
niedziela 25 sierpnia 2024 08:29:40

miniprzewodnik

